

Rubrika Eksports

Raksts veidots sadarbībā ar LIAA un Eiropas Biznesa atbalsta tīklu Latvijā

Apstiprināts Eiropā

Ineta Želve, *nozare.lv*

Rūpīgi pētot kādas preces iepakojumu, nevar nepamanīt abreviatūru CE – tiešā tulkojumā no franču valodas – *Conformité Européne* jeb *Apstiprināts Eiropā*, kas nodrošina preces lietošanu un izplatīšanu Eiropā.

CE zīme – atbilstība direktīvām

CE marķējums apliecina, ka prece atbilst pamatprasībām, kādas ES noteiktas drošumam, veselības un vides aizsardzībai, un šim izstrādājumam ir veiktas visas nepieciešamās atbilstības novērtēšanas procedūras.

Direktīvas attiecas ne tikai uz produktiem, kurus ražo Eiropas Savienībā (ES), bet arī uz tiem, kuri tiek eksportēti uz ES.

Pastāv gandrīz 30 direktīvu, kuras jau ir pieņemtas vai pašlaik atrodas izskatīšanas stadijā un kurās noteikts, ka precēm jābūt marķētām ar CE zīmi, norāda Patērētāju tiesību aizsardzības centra Patērētāju informēšanas un komunikācijas daļas vadītāja Sanita Gertmane.

CE zīme ir obligāta, un tā jāpiestiprina, pirms produkts tiek laists tirgū, ja vien direktīvās nav norādīts citādāk. Ja uz produktiem attiecas vairākas direktīvas, kurās noteikts, ka tiem jāpiestiprina CE zīme, tiek pieņemts, ka produkts atbilst visu šo direktīvu prasībām. Uz produkta var nebūt CE zīme, ja vien direktīvā, kas uz to attiecas, nav noteikts citādāk.

Ražotāja atbildība

Ražotājs ir atbildīgs par produkta uzbūvi un ražošanu, kā arī par produkta laišanu tirgū. Ražotāja pienākums ir nodrošināt produkta, kuru paredzēts laist apgrozībā kopienas tirgū, atbilstības novērtēšanu prasībām. Vispārējā produktu drošuma direktīvā noteikts, ka ražotājiem tirgū jālaiž tikai droši produkti. Atbilstīgi savai kompetencei tiem jānodrošina patērētāji ar svarīgo informāciju, lai viņi varētu novērtēt produktam piemītošos riskus, un jādara viss iespējamais, lai novērstu šos riskus.

Sakroplots elektronikas tirgus

Sarežģīta situācija Latvijā ir elektronikas nozares pārstāvjiem – lielākā daļa elektronisko preču izplatītāju, ražotāju un patērētāju nav pietiekami informēti par ES prasībām un priekšrocībām, kas saistītas ar CE marķējumu, norāda Latvijas Elektronikas iekārtu testēšanas centra (LEITC) izpilddirektors Vladimirs Novikovs.

Pēc iestāšanās Eiropas Savienībā uz Latviju attiecas ES normas par elektronikas produkciju. Taču Latvijas elektronikas preču tirgū ir nekvalitatīvas preces, jo netiek stingri kontrolēta preču atbilstība ES normatīviem, lai gan ir atbildīgās institūcijas, kuru uzdevums ir uzraudzīt un novērst šādu preču nokļūšanu pie patērētājiem. Nereti Āzijas preces tiek marķētas ar CE vai citu kvalitātes atbilstības marķējumu, neveicot kvalitātes pārbaudes atbilstoši ES standartiem.

Latvijas elektroniskās rūpniecības pārstāvji un elektronikas preču ražotāji ir vairākkārt vērsušies atbildīgajās instancēs ar lūgumu novērst šo situāciju, kas ļoti kropļo tirgu, radot pircējiem neuzticību arī pret vietējo produktu, kuram nav atbilstošā marķējuma. Lai novērstu šos trūkumus, ir jāveic preču atbilstības pārbaudes, ko Latvijā var darīt vienā no modernākajām elektromagnētiskās savietojamības testēšanas laboratorijām Ziemeļeiropā – LEITC.

Sertificētas komponentes ≠ sertificēts produkts

Pastāv divas procedūras – produktu testēšana un sertificēšana, kā arī vairāki kvalitātes atbilstības marķējumi atkarībā no valsts un produkta grupas.

Elektronikas nozares pārstāvjiem jāņem vērā fakts, ka ierīce kopš izstrādes sākuma jāveido tā, lai izpildītu atbilstošās ES drošības prasības par darba režīmiem un ekspluatācijas apstākļiem jeb, citādi sakot, elektromagnētisko savietojamību (EMS). Tas nodrošina to, ka izstrādes gaita būs īsāka un ierīce ātrāk nonāks tirgū ar CE sertifikātu.

Parasti klupšanas akmeņi ir saistīti ar ražotāja maldīgo uzskatu, ka no sertificētām komponentēm izveidots produkts arī ir sertificēts un atbilst ES standartiem, tomēr šādam produktam ir jāveic papildus testēšana un sertifikācija.

ES direktīvās noteikts, ka nepieciešams veikt visu rādītāju neatkarīgu novērtēšanu, tātad ir jāvēršas pie atbilstoša pilnvarotā pārstāvja vai laboratorijā. Pirms šīs institūcijas veic visas atbilstības novērtēšanas procedūras, produktu NEDRĪKST marķēt ar CE zīmi. Pēc atbilstošām procedūrām ar tehnisko dokumentāciju tiek apstiprināta attiecīgā produkta atbilstība direktīvas prasībām. Tad, kā noteikts direktīvā, produktu un/vai tā iepakojumu var marķēt ar CE zīmi, papildus produktam pievienojot laboratorijas dokumentāciju.

Drošas lampas un ceļa zīmes

Latvijas ražotāji, kuru produkcijai nepieciešams CE marķējums un kas gājuši cauri šim procesam, ir uz rokas pirkstiem skaitāmi.

MammaLampa ir jauns latviešu dizaina zīmols, kas rada gaismas objektus – lampas un akcentē materiālu skaistumu, kas mūsdienu ražošanā tiek pazaudēts, tiecoties pēc tehnoloģiskas perfekcijas vai pieejamākas cenas. Savu pirmo kolekciju *MammaLampa* prezentēs aprīļa beigās Milānas dizaina nedēļā – *Zona Tortona – That's Design*.

Lai arī šis ir pavisam jauns uzņēmums, tas paspējis iegūt CE marķējumu. „Tā savā ziņā ir drošība pašam uzņēmumam – lampas ir izgājušas dažādus drošības testus, un mēs kā ražotāji gūstam pārliecību, ka patērētāju drošība nesagādās problēmas,” norāda *MammaLampa* mārketinga direktore Līga Grigule. „Mūsuprāt, it īpaši jaundibinātiem uzņēmumiem būtu nepieciešams valsts finansiāls atbalsts sertifikācijas iegūšanā, lai veicinātu ražošanu un eksportu. Pats grūtākais posms sertificēšanas gaitā ir atrast informāciju par institūcijām Latvijā, kuras veic šo produktu sertificēšanu – ir pieejama informācija, ka šāds sertifikāts ir nepieciešams, bet samērā grūti ir atrast informāciju par institūcijām Latvijā, kas šo testēšanu un sertifikāciju veic. Mums šai gadījumā ar informācijas iegūšanu palīdzēja LIAA Eiropas Biznesa atbalsta tīkls Latvijā. Sertificēšanas iestāde bija Latvijas Nacionālais metroloģijas centrs, bet pastāv iespēja šo sertifikātu iegūt arī ārvalstīs.” Darbojoties operatīvi, CE sertifikātu var iegūt apmēram mēneša laikā. Uzņēmumiem CE sertifikāta iegūšana ir padārga – vienam produktam sertifikāta iegūšana maksā ap 500 latu.

Savukārt SIA *Signum* ir mazs daudzprofila uzņēmums, kurā nodarbināti ap 40 strādājošo. Tas pastāv kopš 1971. gada, bet reorganizēts 1994. gadā. Galvenais

produkcijas veids ir ceļazīmju izgatavošana. Turklāt viss process no sākuma līdz beigām notiek uz vietas. Kā stāsta uzņēmuma kvalitātes vadītāja Ilze Ruslevica, daļēji uzņēmums pasteidzies notikumiem pa priekšu – ar lielu entuziasmu sagatavojot CE marķējumam nepieciešamo dokumentāciju, lai gan jaunais ES ceļazīmju standarts (stājās spēkā 2008. gadā) vēl nav oficiāli izziņots *Latvijas Vēstnesī*, kas dotu atļauju sertificēto produkciju marķēt ar CE zīmi. Uzņēmumam bail, ka, ieguldījuši lielus līdzekļus, paliks zaudētājos, jo pašreizējais ceļa zīmju sertifikāts derīgs līdz 2009. gada 1. jūlijam. Sarežģītākais sertificēšanas gaitā ir prasību noskaidrošana, dokumentācijas sagatavošana, testēšanas un sertificēšanas uzņēmuma atrašana, bet ar CE marķējumu var apliecināt sava produkta kvalitāti.